

حقوق بین الملل ایران

مؤلف:

حجت الاسلام و المسلمین روح الله احمدیان (بختیاری)

درسنامه ارشد حقوق بین الملل

مشاور و دانش‌آموز امور بین الملل

مجمع تشخیص مصلحت نظام

مدرس دانشگاه

www.ketab.ir

سروشنامه	:	احمدیان، روح‌الله، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	حقوق بین‌الملل ایران / مؤلف روح‌الله احمدیان (بختیاری).
مشخصات نشر	:	انتشارات حایر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۳۴ ص.
شابک	:	978-600-7209-50-9: ۱۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فبپا
یادداشت	:	عنوان به انگلیسی: International Law of Iran.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	حقوق بین‌الملل — تفسیر و استنباط
موضوع	:	International law -- Interpretation and construction
موضوع	:	تعهدات بین‌المللی — ایران
موضوع	:	International obligations -- Iran
موضوع	:	حقوق — ایران
موضوع	:	Law — Iran
رده‌بندی کنگره	:	KZ۳۴۱۰/الف۲۸: ۱۰۹۵
رده‌بندی دیویی	:	۴۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۱۳۸ ۴

Hayerpres. @y-h.com

تهران - صندوق پستی: ۱۶۱۸-۱۳۴۴۵ تلفن: ۶۹۴۸۹۹۵ - ۰۹۱۲ - ۴۸۹۰۵ - (۰۲۱)

حقوق بین‌الملل ایران

مؤلف: روح‌الله احمدیان
 ناشر: انتشارات حایر
 نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۰۹-۵۰-۹
 قیمت: ۱۲۰ ۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

۱۳	درباره مولف
۱۴	مقدمه

فصل اول

۱۷	اعلامیه جهانی حقوق بشر
۲۲	حقوق چیست
۲۳	نظریه‌های معنی حقوق
۲۴	تعریف علم حقوق
۲۴	نظریه الهی فطری (خداوند)
۲۵	دامنه حقوق
۲۵	اعمال انسان دو قسم است
۲۵	کلیات علم حقوق
۲۶	اهمیت علم حقوق
۲۶	مبنای علم حقوق چیست
۲۶	چه عاملی موجب می‌شود تا در جامعه قواعد حقوقی اجرا شود و به نیروی افراد را مجبور می‌سازد؟
۲۷	دلایل اختلاف در مبنای حقوق
۲۷	مکاتب بالای مبنای حقوق
۲۷	ویژگی‌های حقوق فطری از نظر مذهب
۲۹	مکتب تحقیقی
۲۹	ویژگی‌ها مکتب تحقیقی اجتماعی
۲۹	نواقص یا اشکالات مکتب تحقق اجتماعی
۲۹	مکتب محض (مطلق)

۳۰	ایرادات بالای مکتب تحقیق
۳۰	نتیجه مبنای حقوق
۳۰	اهداف علم حقوق
۳۱	کلیت هدف حقوق
۳۱	موضوع علم حقوق به خاطر کدام یک از اهداف است
۳۱	آثار اصالت فرد
۳۲	ایرادات نظریه اصالت فرد
۳۲	نظریه اصالت جامعه
۳۲	آثار نظریه اصالت جامعه
۳۳	ایرادات بنای نظریه اصالت جامعه
۳۳	منابع کلی علم حقوق
۳۴	تقسیمات علم حقوق
۳۴	حقوق داخلی
۳۴	از جهت قلمرو اجرایی
۳۵	حقوق ایران
۳۵	شاخه‌های متعدد علم حقوق
۳۵	حقوق عمومی
۳۵	حقوق خصوصی
۳۶	تفاوت‌های حقوق عمومی و خصوصی
۳۶	شاخه‌های حقوق عمومی
۳۷	شاخه‌های حقوق خصوصی
۳۷	حقوق بین‌المللی و یا خارجی
۳۷	شاخه‌های حقوق بین‌الملل
۳۸	شاخه‌های جدید و مستقل حقوقی
۳۸	کلان‌ترین و بنیادی‌ترین تقسیم حقوق
۳۹	راه تمایز حقوق عمومی و خصوصی
۳۹	مبنای تقسیم حقوق به ملی و بین‌الملل
۳۹	تعریف و هدف حقوق تطبیقی
۴۰	ویژگی‌های یک قاعده حقوقی
۴۰	ویژگی‌های قواعد حقوقی

۴۱	دولت و حقوق
۴۱	قواعد حقوقی
۴۳	رابطه حقوق با اخلاق
۴۳	رابطه حقوق با دین
۴۳	تفاوت‌های دین با حقوق
۴۴	ارتباط حقوق با سایر علوم
۴۵	نحوه اجرای یک قاعده حقوقی
۴۵	جایگاه حق در میان قواعد حقوقی
۴۵	تعامل قواعد حقوقی با قواعد مذهبی
۴۶	تأثیرات دواء جهانی بر قواعد مذهبی
۴۶	حیطه وضع قواعد حقوقی در اسلام
۴۷	منشأ الزام‌آور بودن قواعد حقوقی
۴۷	معیار مشروعیت قواعد حقوقی در اسلام
۴۸	اهداف علم حقوق در اسلام
۴۸	اقسام منابع حقوق
۴۹	قانون در اصطلاح حقوقی
۴۹	عرف در اصطلاح حقوقی
۴۹	رؤیه قضایی
۵۰	دکترین علم حقوق
۵۰	اصول کلی حقوق
۵۰	منابع حقوق در نظام حقوقی اسلام
۵۱	نظام‌های حقوقی
۵۱	مشهورترین نظام‌های حقوقی
۵۱	ویژگی‌های نظام حقوقی رومی، ژرمنی
۵۲	ویژگی‌های نظام حقوق کامن‌لا
۵۲	ویژگی‌های نظام حقوقی کمونیستی
۵۳	نظام حقوقی اسلام
۵۳	ویژگی‌های نظام حقوقی اسلام

۵۳	تعریف قانون
۵۴	نظام حقوقی ایران
۵۵	اقسام قوانین نظام حقوقی ایران
۵۶	نحوه استواری قوانین بر موازین اسلامی
۵۶	نقش شریعت و فقه به عنوان منبع رسمی حقوق
۵۶	نقش شریعت در نظام حقوقی ایران
۵۸	حقوق بین الملل
۵۹	حقوق بشر بین المللی
۶۰	حقوق بین الملل دو شاخه تقسیم می شود
۶۰	حقوق بین الملل عمومی
۶۲	مهم ترین منابع حقوق بین الملل عمومی
۶۳	اسلام و حقوق بین الملل عمومی
۶۴	تقسیم بندی سیاسی جهان به دارالاسلام
۶۵	تقسیم سیاسی زمین به «دارالاسلام» و «دارالکفر»
۶۶	قوانین مرتبط با اصول حقوق بین الملل در ایران
۶۶	حقوق بین الملل خصوصی
۶۶	پیشینه حقوق بین الملل خصوصی
۶۷	جایگاه حقوق بین الملل خصوصی
۶۷	منابع و موضوعات حقوق بین الملل خصوصی
۶۸	اقامتگاه از منظر حقوق بین الملل
۶۹	مفهوم اقامتگاه در ایران
۶۹	مفهوم اقامتگاه در شریعت اسلام
۷۰	وضع بیگانگان
۷۰	پیشینه رسمیت یافتن حقوق بیگانگان
۷۱	طبقه بندی اشخاص حقیقی بیگانه
۷۱	مبانی تعیین وضع حقوقی بیگانگان
۷۲	حقوق بیگانگان در متون دینی
۷۳	حقوق بیگانگان در منابع حقوق بین الملل

۷۴	محورهای مطرح حقوق بیگانگان در منابع فقهی
۷۴	پیشینه تعارض قوانین
۷۴	تعارض قوانین
۷۸	درون یا برون مرزی بودن قوانین
۷۸	رفع تعارض قوانین در ایران
۸۰	رفع تعارض قوانین در اسلام
۸۳	بیگانگان ساکن در هر کشور به دو گروه اتباع و بیگانگان تقسیم می‌گردد
۸۵	مبانی تعیین وضع حقوقی بیگانگان در حقوق امروزی
۹۰	جهان سوم و حقوق بین‌الملل
۹۲	مفهوم جهان سوم
۹۶	کشورهای جدید حقوق بین‌الملل
۹۹	تلقی جهان سوم از حقوق بین‌الملل
۱۰۱	تأثیرات جهان سوم در روند حقوق بین‌الملل
۱۰۳	ارزش حقوقی قطعنامه‌های سازمان ملل
۱۰۳	تعریف تجاوز
۱۰۴	نقش جهان سوم در تصویب قطعنامه‌های سازمان ملل
۱۰۵	جهان سوم و حق تعیین سرنوشت
۱۰۸	جهان سوم و اصول هم زیستی مسالمت‌آمیز
۱۰۹	جهان سوم و اصل حاکمیت دولت‌ها
۱۱۱	جهان سوم و مسئله جانشینی دول جدید
۱۱۱	جهان سوم و مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها
۱۱۳	جهان سوم و ملی کردن
۱۱۴	جهان سوم و اصل عدم تجاوز به تمامیت ارضی کشورها
۱۱۴	جهان سوم و عهدنامه‌های نابرابر
۱۱۵	جهان سوم و حقوق درگیری‌های نظامی
۱۱۶	جهان سوم و حل و فصل اختلافات بین‌المللی

فصل دوم

۱۱۹	 نهادهای حقوقی بین‌المللی
۱۱۹	 دیوان بین‌المللی کیفری
۱۲۰	 اعضاء
۱۲۱	 صلاحیت
۱۲۱	 صلاحیت تکمیلی
۱۲۲	 صلاحیت شخصی
۱۲۲	 دادگاه بین‌المللی کیفری یوگسلاوی سابق
۱۲۳	 تأسیس و ساختار
۱۲۳	 شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد
۱۲۴	 ساختار قطعنامه
۱۲۶	 نقش دیوان بین‌المللی داد و ستز در توسعه حقوق بین‌الملل
۱۳۰	 بررسی اسناد تأسیس دیوان دائمی
۱۳۳	 نگاه دکترین به ایجاد قاعده‌ی حقوقی توسعه دیوان بین‌المللی دادگستری
۱۳۴	 خود محدودسازی قضائی، نظریه مخالفین نقش دیوان در ایجاد قاعده
۱۳۷	 کنشگری قضائی: نقش ثانوی دیوان در ایجاد قاعده
۱۴۱	 شباهت عملکرد دیوان بین‌المللی دادگستری با رویکرد سیستم حقوقی کامن‌لو
۱۴۷	 توسعه‌ی قواعد حقوق بین‌الملل به وسیله‌ی دیوان بین‌المللی دادگستری
۱۴۸	 رویکرد فراپوزیتیویستی دیوان در عمل
۱۵۳	 دیوان نهادی شبه قانون‌گذار
۱۶۲	 کار ویژه شورای امنیت طبق منشور ملل متحد
۱۶۳	 دادگاه حقوق بشر اروپا
۱۶۳	 توسعه
۱۶۴	 دیوان دادگستری اروپا
۱۶۴	 حقوق تحت حمایت دادگاه
۱۶۴	 کشورهای عضو دادگاه حقوق بشر اروپا
۱۶۵	 صدور احکام

۱۶۵	قطعیّت یافتن احکام صادره
۱۶۵	کنوانسیون اروپایی
۱۶۶	ویژگی (ECHR)
۱۶۶	ساختار (ECHR)
۱۶۶	حقوق ماهوی
۱۶۷	میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی
۱۶۸	کار دیوان بین‌المللی داوری چیست
۱۷۰	معاهده یا عهدنامه یا پیمان
۱۷۱	تعهدات انضامی و اصلاحی بر معاهده
۱۷۱	حق شرط
۱۷۱	پروتکل (تشریفات)
۱۷۲	لازم‌الاجرا شدن معاهدات
۱۷۴	انعقاد معاهدات و لازم‌الاجرا شدن آنها
۱۷۸	حق شرط
۱۸۱	لازم‌الاجرا شدن و اجرای موقت معاهدات
۱۸۲	رعایت، اجرا و تفسیر معاهدات
۱۸۲	اجرای معاهدات
۱۸۳	تفسیر معاهدات
۱۸۵	معاهدات و کشورهای ثالث
۱۸۶	اصلاح و جرح و تعدیل معاهدات
۱۸۷	بی‌اعتباری، فسخ و تعلیق اجرای معاهدات
۱۸۷	ترتیبات کلی
۱۸۹	بی‌اعتباری معاهدات
۱۹۰	فسخ و تعلیق اجرای معاهدات
۱۹۶	آثار بی‌اعتباری، فسخ یا تعلیق اجرای یک معاهده
۱۹۸	مقررات متفرقه
۱۹۸	امناء، اخطارها، تصحیحات و ثبت معاهدات

۲۰۱	مقررات نهایی
۲۰۲	دیوان بین‌المللی دادگستری رکن قضائی اصلی ملل متحد
۲۰۳	دیوان بین‌المللی دادگستری دو نوع صلاحیت دارد
۲۰۴	شرایط و نحوه انتخاب قضات دیوان
۲۰۶	محدودیت‌های اعضای دیوان بین‌المللی دادگستری
۲۰۶	تشکیل جلسات دیوان
۲۰۸	نقش «دیوان» در جهان کنونی
۲۱۰	اجرای احکام دیوان بین‌المللی دادگستری براساس منشور ملل متحد
۲۱۴	ویژگی و اثر آراء توافقی دیوان بین‌المللی دادگستری
۲۱۹	ویژگی و اثر نظرات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری
۲۲۴	تفکیک میان قوت اجباری و قدرت اجرایی آرای دیوان بین‌المللی دادگستری
۲۲۴	احکام بین‌المللی دارای قوت اجباری است
۲۲۶	احکام بین‌المللی دارای قوت اجرایی نیست
۲۳۰	منابع و مراجع

مقدمه

ای نام تو بهترین سرآغاز بی نام تو نامه کی کنم باز

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطيبين الطاهرين، سيما بقيه الله
في الارضين و لعنة الله على اعدائهم اجمعين من الآن الى قيام يوم الدين

خدایا تو! سپاس میگویم. زبانم قاصر و ناتوان است از حمد ستایش تو

با سلام و درود به روح برفتوح بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران خمینی کبیر(ره) و خلف
صالح آن آقا امام خامنه‌ای (دام براته) و شهدای ایران اسلامی.

بنده حقیر خداوند متعال را شاکریم که من را مورد رحمت خویش قرار داد و خلعت زیبای
سربازی ولایت را زینت بخش قامتم گردانید ان شاءالله خدا یا تو را سپاس می گویم که با عنایت
بیکران خود در این دنیای فانی توفیق این خدمتگزاری را دادی تا پنجمین کتاب خود را که
کنکاشی ست در علم حقوق به هموطنان خود عرضه کنم و امیدوارم به فضل تو این کتاب را
که در سه فصل نگاشته‌ام مورد استفاده محققان، این علم عدالت، کاوشگران، و همچنین
دانشجویان اهل علم و ادب که به واقع آینده سازان ایران اسلامی هستند قرار گیرد.

چنانچه حقیر در مقام جسارت چاپ برآمدم حاصل لطف دوستان و محبت خداوند تبارک و
تعالی بوده است و تشویق و ترغیب این بنده حقیر جهت خدمتگذاری به کشور ایران اسلامی.

گرچه ممکن است این کتاب بی عیب نباشد و کاستی‌هایی داشته باشد، ولی این امید را
دارم که با نظر اغماض به خطاهای احتمالی که قطعاً از روی عمد نبوده به من مولف حقیر
بنگرید و با کمال تشکر و سپاسگذاری و ابراز قدردانی نسبت به انتقادات دوستان آماده
دریافت پیشنهادات هستم.

لذا بر آن شدم تا این مجموعه کتاب را نیز در تجدید چاپ‌های بعدی متقن‌تر و رساتر
ارائه نمایم و پیشاپیش از خوانندگان عزیز عاجزانه می‌خواهم چنانچه در لفظ کلامی و

نوشتاری کلامم نارس بود به بزرگواری خود ببخشید، و این نکته را لازم دیدم به عرض برسانم
برحسب معمول روش گذشته حقیر: از ذکر منابع به صورت زیرنویس خودداری نموده‌ام مگر
موضوعاتی که ضرورت دیده‌ام لذا منابع و مراجع مربوطه فوق را در آخر کتاب ذکر کرده‌ام و
من باب موضوع کتاب نیز همانگونه که از نام کتاب آمده است این مجموعه کتاب تلفیقی از
دو موضوع (سیاست و حقوق) به هم گره خورده در جوامع امروزی سخن گفته‌ام و از
آنجایی که انسان ذاتاً اجتماعی است، به خاطر این دو موضوع همیشه در حال جست‌وجو و
چگونگی برقراری ارتباط این دو موضوع می‌باشد ان شاء الله که مثمرتر بوده و توانسته باشم
خدمتی که باشم.

www.ketab.ir